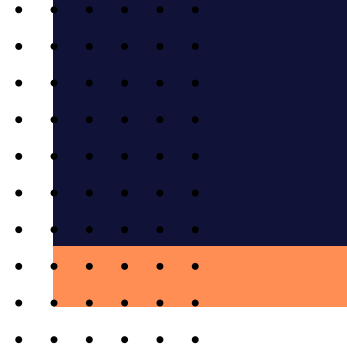

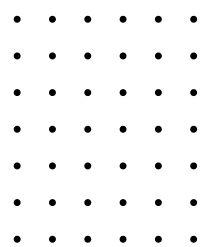
Toegankelijk taalgebruik: een onderzoek naar lokale omroepen

INHOUDS- OPGAVE

1. Aanleiding.....	4
2. De nieuwsbehoefte van laaggeletterden.....	5
3. Welke problemen ervaren laaggeletterden bij het volgen van het nieuws?.....	6
4. Hoe maak je een tekst begrijpelijk voor laaggeletterden?.....	7
5. Zijn artikelen van lokale omroepen toegankelijk voor laaggeletterden?.....	8
6. Conclusie.....	19
7. Verantwoording onderzoek.....	20

Aanleiding

In Nederland wonen ongeveer 2.5 miljoen laaggeletterden. Dat zijn heel veel mensen. 1 op de 6 Nederlanders heeft dus moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Zij hebben taalniveau A2, hetzelfde niveau als een leerling in groep 8¹. Dat betekent dat zij vaak moeite hebben met het begrijpen van ingewikkelde teksten, zoals een nieuwsbericht of een brief van de belastingdienst.

Dit heeft grote gevolgen. Zo hebben laaggeletterden vaker moeite met het vinden van een baan en weten ze minder goed wat er speelt in de regio. Daardoor voelen veel laaggeletterden zich eenzaam en onbegrepen.

Lokale nieuwsmedia spelen een belangrijke rol in het informeren van de mensen in de buurt. Ze helpen bij het doorgeven van nieuws en gebeurtenissen die relevant zijn voor de lokale gemeenschap.

In dit onderzoek kijken we of het lokale nieuws begrijpelijk is voor laaggeletterden. Daarbij onderzoeken we de toegankelijkheid van nieuwsartikelen van lokale omroepen. Het doel daarvan is om het nieuws begrijpelijk te maken voor iedereen.

---

1. www.lezenenschrijven.nl/informatie-over-laaggeletterdheid-nederland

De nieuwsbehoefte van laaggeletterden

Laaggeletterden hebben een sterke nieuwsbehoefte. Net als jij en ik. Ze zijn graag op de hoogte van wat er speelt. Dat blijkt uit onderzoek van Stichting Lezen en Schrijven.²

98 procent van de laaggeletterden vindt het nieuws interessant. Maar ruim 20 procent begrijpt het nieuws niet altijd. Zij willen dat het nieuws makkelijker wordt uitgelegd.

Nieuws uit de regio

Volgens het onderzoek vindt een laaggeletterde het nieuws over Nederland of de regio waar hij woont het meest interessant. Dat is ook logisch: het nieuws in de buurt heeft direct invloed op zijn leven. Zo weet je wat er in je omgeving gebeurt. Het zorgt ervoor dat je meer betrokken bent bij de mensen om je heen.

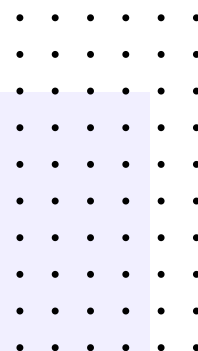
2. www.lezenenschrijven.nl/wat-doen-wij/oplossing-voor-je-vraagstuk/nieuws-en-laaggeletterdheid

Welke problemen ervaren laaggeletterden bij het volgen van het nieuws?

Laaggeletterden vinden nieuws dus heel interessant. Maar vaak begrijpen ze niet wat er staat. Dat is ook niet zo gek: de meeste nieuwsartikelen zijn namelijk niet op hun taalniveau geschreven.

Bij het volgen van het nieuws lopen ze bijvoorbeeld hier tegenaan:

Woordenschat

Nieuwsberichten gebruiken vaak moeilijke woorden en vaktaal, vooral als het over politiek, economie en techniek gaat. Voor mensen die niet zo goed kunnen lezen en schrijven, is het dan lastig om te begrijpen.

Lange zinnen

Lange zinnen hebben vaak veel bijzinnen en moeilijke woorden. Dat maakt het lastig omdat laaggeletterden de samenhang van de zin moeilijk begrijpen. Ook vragen lange zinnen meer aandacht. Hetzelfde geldt voor lange alinea's. Het is daarom belangrijk om zinnen en alinea's kort en simpel te houden.

Geen tussenkopjes

Wanneer er geen tussenkopjes in een tekst staan, wordt het verwarrend. Dan is het voor laaggeletterden moeilijk om de belangrijkste informatie te vinden.

Tussenkopjes helpen dus om de tekst in stukjes te delen. Als ze er niet zijn, is het moeilijker om een tekst goed te begrijpen.

Beeldspraak

‘Een gegeven paard niet in de bek kijken’, of ‘de bloemetjes buiten zetten’. Voor laaggeletterden kan dit soort beeldspraak verwarrend zijn. Ze begrijpen woorden vaak op een meer directe manier en hebben moeite met het herkennen van niet-letterlijke betekenissen. Het vormt dus een extra uitdaging.

Hoe maak je een tekst begrijpelijk voor laaggeletterden?

Goed, zo moet het niet. Maar hoe dan wel?

Dat is simpel: door makkelijk te schrijven en te kiezen voor een leesbaar lettertype, met een lettergrootte van minstens 12.

Maar dat simpele schrijven blijkt in de praktijk best moeilijk.

Vaak gebruiken we ingewikkelde zinnen en woorden. Daarom hebben we een handig lijstje voor je gemaakt, zodat je kunt checken of jouw tekst geschikt is voor laaggeletterden.

Schrijven voor laaggeletterden

- Simpel taalgebruik, op A2/B1 niveau.
- Moeilijke begrippen uitleggen
- Geen beeldspraak
- Genoeg tussenkopjes om alinea's op te delen
- Geen lange zinnen
- Alinea's van maximaal 10 zinnen
- Duidelijk lettertype, met een lettergrootte van minimaal 12

Zijn artikelen van lokale omroepen toegankelijk voor laaggeletterden?

Met deze kennis op zak kijken we naar de nieuwsartikelen van lokale omroepen. Hoe toegankelijk is het lokale nieuws? Elke lokale omroep in Nederland heeft een cijfer gekregen, gebaseerd op factoren als leesbaarheid, simpele taal en beeldmateriaal.

Deze beoordeling helpt niet alleen om te zien hoe goed lokale nieuwsberichten zijn, maar ook om te laten zien hoe belangrijk het is dat het nieuws voor iedereen makkelijk te begrijpen is. De verantwoording voor dit onderzoek lees je op pagina 20.

Conclusie

Lokale omroepen slagen er nog niet in om toegankelijk te zijn. De teksten die ze schrijven zijn vaak te moeilijk (B2-niveau) en missen tussenkopjes.

Ook is er vaak te weinig aanvullend beeldmateriaal, worden lastige begrippen vaak niet uitgelegd en is er geen voorleesfunctie beschikbaar bij artikelen.

Het gemiddelde cijfer van alle lokale omroepen is dan ook een 4.9. Dat is ondermaats en laat zien dat er iets moet veranderen. Lokale omroepen moeten hun berichten begrijpelijker maken.

Aanbeveling

Wil je als lokale omroep meer mensen in je regio bereiken, dan is het belangrijk om:

- Je artikel op een toegankelijke manier te schrijven, of
- Hulpmiddelen aan te bieden die de geschreven tekst versimpelen, zoals een voorleesfunctie, ondersteunend beeldmateriaal of een tool die moeilijke woorden uitlegt, zoals Tolkie.

Verantwoording onderzoek

Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van de toegankelijkheid van lokale omroepen voor laaggeletterden. Dit is belangrijk, omdat 2.5 miljoen Nederlanders moeite hebben met lezen en schrijven. Ze willen het nieuws wel volgen, maar het is vaak te moeilijk voor hen.

Onderzoeksmethode

Tijdens het onderzoek zijn alle lokale omroepen in Nederland nauwkeurig geanalyseerd. Minstens 10 nieuwsartikelen per omroep zijn beoordeeld op:

- Taalniveau
- Lettertype
- Leesbaarheid (zwarte tekst op een witte achtergrond)
- Gebruik van ondersteunend beeldmateriaal
- Gebruik van tussenkopjes
- Alinealengte van maximaal 10 zinnen
- Regelafstand van minstens 1.5
- Voorleesfunctie bij een artikel
- Verduidelijking van lastige begrippen
- Contentpersonalisatie (bijv. lettertype groter/kleiner maken)

Aan elk van deze kenmerken is een cijfer tussen 1 en 10 gegeven.

Formule

Om het uiteindelijke cijfer te bepalen is er een formule opgesteld. Daarbij is een gewicht gehangen aan de kenmerken.

Factor	Gewicht
• Taalniveau	4
• Lettertype	1
• Leesbaarheid	1
• Ondersteunend beeldmateriaal	3
• Gebruik van tussenkopjes	2
• Alinealengte van maximaal 10 zinnen	2
• Regelaafstand van minstens 1.5	1
• Voorleesfunctie bij een artikel	3
• Verduidelijking van lastige begrippen	2
• Contentpersonalisatie	2

Het cijfer van kenmerk werd vermenigvuldigd met het gewicht. Deze getallen zijn bij elkaar opgeteld en vervolgens gedeeld door de som, in dit geval 21.

Resultaten

Het onderzoek laat zien dat lokale omroepen vaak tekortschieten in de toegankelijkheid voor laaggeletterden. De teksten zijn vaak moeilijk, hebben geen duidelijke tussenkopjes, en er zijn niet altijd plaatjes die helpen. Ook is er geen uitleg bij moeilijke woorden en geen functie waarmee de tekst voorgelezen kan worden. Hierdoor vinden laaggeletterden het moeilijk om de teksten goed te begrijpen.

De gedetailleerde cijfers zijn terug te vinden op www.tolkie.nl/onderzoek-lokale-omroepen/

Ethiek

Dit onderzoek naar de toegankelijkheid van lokale omroepen is uitgevoerd in opdracht van Tolkie. Het onderzoek werd echter onafhankelijk uitgevoerd door een externe partij.

Conclusie

De resultaten in dit onderzoek benadrukken de dringende behoefte aan verbetering van de toegankelijkheid van lokale omroepen.

Het is belangrijk dat lokale omroepen deze adviezen serieus nemen. Alleen zo kunnen ze meer laaggeletterden bereiken.

info@tolkie.nl
[+31 6 28 66 59 44](tel:+31628665944)
www.tolkie.nl